

REDACTIA
1, Deák Ferencz-u. Nr. 20.
ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 6 an 10 cor.
pe 12 an 5 cor.
pe o lună 2 cor.
N-ri de Duminică pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.
Manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un șir garmond: prima dată 14
bani; a doua oară 12 bani; a treia
oară 8 b. de fiecare publicație.

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502.
Scrisori nerancate nu se primesc.

Anul VIII.

NUMER DE DUMINECĂ

Nr. 9.

Către alegătorii Români din cercul Nădlac!

Fraților!

S'a aprins lumină. Cine-i Român și creștin, să-și descopere capu. căci pe Sâmbătă veți fi chemați să dați dovadă de ceea-ce e mai scump în inima omului: *dragostea de neam*. Va trebui adică să Vă alegeți deputat, care în dietă să vorbească în numele votsru, să spună Țării și Înălțatului Împărat care Vă sunt dorințele și ce Vă doare...

E vorba dar' de cel mai scump drept cetățenesc: să alegeți pe cel merit a face legi... Dacă bine veți alege, bine are să Vă fie; dacă nu, n'aveți să vă plângeți nimereu că ve merge rău... *Veți dormi după-cum v'ați făcut așternutul!*

Alegerea de astă-dată n'are să fie însă grea. Eată de ce: aveți un frate cui puteți da voturile Voastre, pe Dr. Ioan Suciū, care s'a infătoșat înaintea voastră cu steagul sfânt național, steag pe care este scris nu numai mărirea patriei, credința cătră înaltul Tron și cinstirea legilor, dar îndeosebi și tot ceea-ce poate face fericirea și bunăstarea poporului român.

Pentru Dr. Ioan Suciū să voteze deci întreaga suflare românească!

Căci în cercul Nădlacului el ține acum sus mândrul nostru steag, și dela numărul voturilor ce veți da, atârnă nu atât soarta unei alegeri, ci a Românilor cinste.

Ungurii adică, precum și celelalte neamuri din patrie, așa au crezut, multă vreme, că alegătorii Români nu înțeleg însemnătatea mare a alegerilor, că nu știu ce drept mare este să alegeți deputat, ci așa zicând se obișnuiseră să ne vadă răsleți: unii stând acasă, alții ducându-se cu oamenii stăpânirii și alții trăgând la carul kossuthiștilor...

Și așa a și fost în trecut, de mulți ani.

Eată, a răsărit însă și pentru noi soarele... Zorile s'au ivit de mult, și întâmplarea norocoasă a hărăzit acestui cerc cinstea să-i dea prilej a dovedi întru-cât Românii dela această margine apuseană s'au încălzit și ei s'au prins putere la razele dătătoare de viață națională.

Dela mulțimea voturilor voastre atârnă adică cinstea neamului, căci dacă toți veți vota cu Dr. Ioan Suciū, se va arăta lumii întregi că unde numai este un suflet de Român, acela de dragostea pentru neam se încălzește... Și dimpotrivă: dacă tot se vor mai găsi rătăciți cari să meargă în altă parte, cari să nu asculte de glasul inimii, ci se lasă ademeniți de streini cari vor să-'și facă din umerii noștri trepte, s'ar dovedi o stare tristă... Că nu suntem încă deplin copți pentru viață politică, nu știm să ne croim singuri soarta, ci ne lăsăm pradă valurilor.

Fraților!

E mare cinstea ce v'a ajuns: că aici, la marginea apuseană a Românișmului să ridicați neamului o cetate și pe zidurile ei să înfigeți steagul național. Dar e mare și răspunderea ce ve apasă. Dacă veți purta adică lupta cu bărbăție și veți înfrunta ori-ce înfricări și ademeniri mai ales, veți acoperi cu cinste neamul întreg. Tot așa însă, până departe, unde numai răsună dulcele graiu românesc, întristare s'ar așeza în inimă, dacă ați rătăci.

Veniți deci cu toți Sâmbătă și votați pentru Dr. Ioan Suciū. Să știți anume, că dacă e un mare drept să poți alege un deputat, nu mai puțin este o înaltă datorie ca acest drept să-'l folosești înspre binele neamului.

În cercul Nădlacului până acum tot străini ați ales.

Cu ce s'a ales neamul românesc pe urma acestor deputați?

Cu nimic, ciei ori au spriginit stăpânirea cărei de noi puțin

ni pasă, ori că au strâmtorat stăpânirea, învinuind-o că nu-i destul de aspră față de noi.

Maî vreți, ca și pe viitor tot astfel de stare să dăinuiască? Maî vreți ca nici în viitor să nu ne ia nimeni în samă?

Așa că nu?

S'apoi de astă-dată mai e vorba și d'un alt lucru mare: *să ne întovărășim în luptă cu Slovacii și Sârbii...* Fruntașii acestor neamuri încă nainte cu nouă ani, în marele sfat ținut la Budapesta, hotărâseră tovărășia asta. Hotărârea să-i dați viață vouă vi-s'a păstrat cinstea. *Căci Nădlacul este singurul cerc unde trăiesc împreună Sârbii, Români și Slovacii.* De fapt, atât Sârbii cât și Slovacii, au primit cu însuflețire în mijlocul lor pe Dr. Ioan Suciū și făgăduința au pus să voteze cu el.

Că ce însemnează aceasta, ne o spun foile maghiare. Însemnează sfârșitul unei stări rușinoase de lucruri. Însemnează că cele trei neamuri întovărășite nu mai vor să rabde ca Dieta să facă legi fără a fi întrebați și noi. Însemnează că *vrem să fim de față acolo unde se decide asupra soartei noastre*, vrem să avem oameni cari fără nici o teamă să-i spună stăpânirii în față ori ce adevăr crud.

Însemnează, pe scurt, că *Românii nu vor mai da veteșile lor de cât Români ori, Sârbii Sârbilor și Slovacii Slovacilor!* Însemnează că se pune capăt atâtor târguțeli rușinoase și umilitoare.

Eată de ce foile ungurești sunt îngrijorate!... Cum adică, între Români să nu mai aibă căutare boerii unguri cu punga grasă?

Dar atunci ce se face cu atâți «domni, măria lor», obișnuiți să ne croiască legi și să ducă zile albe prin Budapesta?

S'au trezit naționalitățile?

Dar asta însemnează prăbușirea unei întregi stări de lucruri!

Fraților!

Eată la ce luptă sunteți chemați. Și asta fără privire dacă împreună cu Sârbii și Slovacii sunteți destui pentru-ca să puteți alege pe Dr. Ioan Suciū ci e vorba ca toți cei cu dragoste pentru steagul național să votați la un loc, să vă adunați în jurul fiului neamului nostru... Să faceți ce fac Ungurii: *cine a văzut adică vre-odată un Ungur votând pentru vre-un candidat român?* Să nu votați deci nici voi pentru candidat străin de neamul românesc, ci dacă voiți ca frații voștri să se fălească cu purtarea voastră, dacă voiți ca fiii voștri să binecuvinteze pasul de Sâmbătă al vostru, votați pentru Dr. Ioan Suciū, să rămână astfel din neam în neam pildă de cum își iubește Românul scump sângele său.

Să nu uitați p'o singură clipă, că sunteți păzitori ai marginii apusene a Românișmului, că dacă pentru pază de obicei se aleg cei mai zdravenii oameni, și voi aveți datoria să vă dovediți că întreaga Românișme cu drept cuvânt își pune încrederea în voi și așteaptă să vă faceți datoria de Români.

Dumnezeu v'a dat holde mănoase, v'a dăruit cu sănătate și înțelegere, scurt, v'a făcut parte din toate bunătățile sale. Sunteți dintre Români cel mai cu dare de mână. *Cinstea națională însă vot trebuie să vi-o câștigați și păstrați.*

Sâmbătă la luptă pentru cinstea steagului veți fi chemați.

Mergeți cu fruntea ridicată și votați așa ca 'n lumea largă să vă iasă vestea bună.

Așa să vă apropiați de locul de alegere cum s'a apropiat Moise de rugul arzător, căci dacă sfânt era locul unde el asculta glasul Domnului, *sfântă este și pentru Români ziua și locul când și unde își îndeplinește cea mai înaltă datorie națională...*

E postul mare... Creștinii bunî postesc și se împacă între dinși, nainte de a merge să se cuminece. Cu sufletul curat să mergeți și voi la vot, că numai așa se va apropia — *învierea!*

Pentru steag!...

Candidat național în Nădlac.

Șeitin, 1 Martie.

Ca fulgerul a străbătut pretutindeni în cerc vestea, că *Dr. Ioan Suciu*, este candidatul partidului naționalist. D-sa, însoțit de *dl Sever Bocu*, redactor la „Tribuna“, de *Dr. Aurel Vlad* și *George Novăcescu*, au călătorit spre comuna Șeitin. În cale le-au ieșit 20 de trăsuri, toate cu alegători, precum și un banderiu din 40 de călăreți, în frunte cu învățătorul Roman.

Era frumos să vezi — români în port cam unguresc, — cum strigă din cel mai cald suflet „să trăiască“.

La hotar, în fruntea poporului, — părintele *Nemet* a ținut o prea frumoasă vorbire de bineventare arătând trebuința luptei parlamentare și salutând cu adevărată dragoste românească pe toți aceia cari au venit să munciască pentru binele poporului românesc.

La aceste cuvinte frățești a răspuns *dl Dr. I. Suciu* — amintind iubirea, — lupta, ce trebuie să o îmbrășăm pentru binele poporului român.

Din sute de piepturi românești răsună strigătul de „să trăiască partidul național.“

Era într'adevăr o mândrie pentru aceia, cari doresc să curme cu lenevirea, era un triumf, văzând când poporul dela sine și prin sine se însuflește, pentru idea naționalistă.

Dar, ce să zic — când clopotele bisericilor ortodoxe sunau în dangătul lor trezirea românilor din somnul cel de veți?

Frumos, înălțator, mic și mare, tânăr și bătrân a grăbit să asculte sincerile vorbe românești ale luptătorilor naționali.

Când convoiul de trăsuri multe a intrat în sat, mulțimea a început o luptă desperată, numai să poată ajunge la locul unde era să se țină adunarea.

Mii de români s'au adunat ca să asculte dulcea și din inimă isvorită vorbă românească.

A apărut apoi candidatul *Dr. Ioan Suciu* care este întâmpinat cu entusiaste ovații. Urcă tribuna și rostește cam următoarele:

Iubiți Alegători, Drag popor Șeitinean!

Văzut-ați voi, ciubărarii români, și ei ca și voi, cari vin și trec prin comuna voastră, ca să câștige creșterea și să-l ducă la copil? P'afți văzut cum păzește codrul său de pâine ca să-l ajungă și pe mâne? Și acel popor sêrac, lipit pământului, care n'are decât sumanul de pe sine, sêracia în casă și sufletul în oase, acel ciubărari din cercul Dobrei, de cât cari voi zece inși aveți mai multă avere de cât ei cercul întreg, acel ciubărari au dovedit lumii întregi că nu este bun pe lume pentru-care ei să se lepede de limba și legea lor. Și încontra puterii, încontra geandarmilor, încontra momentelor, în disprețul banilor lui Juda, sêracii aceia trimis-au din cercul lor, primul deputat național, pe vrednicul meu prieten *Dr. Aurel Vlad*. Să fie mai bun Român, mai de soț nobil ciubărarii acela de cât voi, poporul Șeitinului? Nu cred. Din aceeaș trupină ne tragem, aceleaș nobile simțiri palpitate și în piepturile voastre și eu am nădejde că voi nu Vă veți lăsa mai pe jos de cât acei nobili ciubărari. (Aplause).

Știți bine fraților — continuă *Dr. Suciu* — că țara noastră nu e locuită de un singur popor, ci ca și într'o grădină florile așa și în țara noastră popoarele sunt diferite. Până la 1848 numai nemeșii erau domni, ceilalți erau slujbi, iobagi, plătiau zeciuială. La 48, anul luptelor mărețe, acela ne-a adus mântuirea și a noastră a Românilor. Sunt între voi doar și azi bătrâni cari au făcut robotă. Ni-s'au dat deci drepturi, știu că nu de dragul nostru ci

pentru-că trebuiau să le dea și pe seama altora. Ni-s'au dat drepturi și s'a scris în cartea legilor o lege frumoasă, o lege care ne spunea că nu se va mai face deosebire între Maghiar ori Român, Slovac ori Sêrb. Așa s'a zis! Dar așa s'a întâmplat? Cine-o poate zice asta? Știți cu toții că an de an, pe cum trecea vremea, așa ni-se luau mereu drepturile ce ni-s'a asigurat atunci în lege. La comitat, la oraș la casa comunală din sat, dela ministru până la plăeș cine nu s'a simțit odată umilit și batjocorit dintre voi dacă nefericirea v'a adus în atingere cu ei? Cine n'a simțit deosebirea ce se face în tot locul cu voi pentru-că ați avut nefericirea și gloria totodată d'a vă naște Români.

Ați auzit și poate știți, că poporul Român din Transilvania și Ungaria a trimis mandatarii săi la Sibiu, cari acolo s'au sfătuit asupra sortiș noastre și a chipului de îndreptare, ce cerem noi și ce ne doare. Înainte de asta mai fostau Români în alegeri și în 1861, au intrat aproape 30 de bărbați români, în frunte cu *Andrei Mocsonyi* în Dieta țării. Dar a venit ca ministru președinte *Tisza Kálmán*, chiar tata actualului ministru-președinte, care cu foc și pară s'a năpustit asupra cercurilor românești, cari cutează a alege Români în Dieta. Mersese brutalitatea până acolo în cât alegătorii Români erau cu forța reținuți dela urnă. Și cu mijloace de acestea, cu sulite de geandarmi au împiedecat să intre fie măcar un singur reprezentant al poporului românesc, crezând că în chipul acesta vor năbuși și simțirea românească, vor adormi și înmormenta cu vremea.

Dar eată că simțirea românească răsare ca din mormânt și aci aproape de malul stâng al Tisei se înfișează mândru și biruitor steagul falnic al partidului nostru național. Treizeci de ani stat-am pasivi și priveam cu mâinile în sân, cum cei mai încarnați dușmani ai neamului românesc, veneau în cercurile românești și duceau mandatele în Dieta ca acolo să le folosească spre stricarea și nimicirea noastră. Poate să fi fost de bună credință pasivitatea, dar o greșală mare, foarte mare a avut, poporul nu s'a ținut de ea, dintr-o dată cu voturile lor s'alegeau dușmanii săi notorii.

Dar putem oare să ne mirăm de aceasta? Poți opri pe acela care-l doare, să nu strige, să nu sberde de durere? Așa s'a întâmplat și cu alegătorul român. Au crezut cuvintelor frumoase, făgăduielilor late a candidatului străin de dînsul și de interesele lui bine pricepute, și l-au spriginit. I au ajutat cu votul său.

Eu Vă fac însă băgători de seamă: pe mulți ați ajutat, pe mulți i-ați spriginit cari alt bine nu V-au făcut decât că toți v-au sapat mormântul. Nu mai poate merge asta și aduce-ți-vă aminte că dacă tot așa veți face ca și în trecut, bine să grigiți, că peste sute de ani numai mormintele vor arăta că au trăit aci Români.

D'aceia trebuie să țineți mai strins laolaltă. O nuia ușor o poți rupe, dar mai multe nuele laolaltă puse, nu se pot rupe. N'am venit eu fraților în mijlocul vostru ca un ușuratic, ca un vênător de cînste și măriri, și n'am venit cu dorința deșartă ca mâne poimâne să mi se zică „Maria Ta“. Dar am venit să Vă îndemn să mergeți pe calea dreaptă a adevărului vieții noastre naționale, căci până ce nu ești drept, nu ți-se cade s'ajungi la soartă dreaptă. Eu am credința, că nu mă voi înșela în voi. Și ar fi trist pentru noi, așa numiții agitatori, dacă D-voastră ne-ați desavua și ați da dreptate guvernului, căci numai noi cești învățați vrem viață națională românească. Uitați-vă dragii mei, dacă Vă întrebați, de ce Vă ține copiii și acuma la cătane, după-ce ei și-au împlinit odată cei trei ani, Vi-se va răspunde: pentru limba ungurească. Pentru-că kossuthiștii vreau și în armată limba ungurească ca și în toate celelalte ramuri ale vieții de stat. Să nu căutăm dacă au ori nu drept. Dar dacă Maghiarii își iubesc așa de mult limba lor, încât nu li e milă nici de feciorii lor și de familiile acestora — căci și copiii lor sufăr pe urma acestor lupte — noi să uităm de limba noastră și să nu ne dăm totul pentru limbă și neam? (Aplause)

Arată mai departe cum legea de naționalitate a fost călcată și azi este aproape nebagată în seamă.

Avem drepturi — continuă *dl Suciu* — dar am fost nefericiți, am fost prădalnici, că am lăsat, că dela ministru până la finanț toți să ni-le

calce. Numai atunci ne va prețui stăpânirea, când o vom sili o, cu glasul greu poruncitor al poporului român vom sili-o să ne respecte.

Asta o vreau eu și nu mandat, pentru asta am venit eu între voi și nu pentru slujbă, căci mulțumită lui Dumnezeu, eu am slujba mea după care muncind să pot trăi cinstit. Am venit însă, s'aprim în voi schinteia națională și votul ce-mi veți da va dovedi că mi-a succes s'o fac asta și că așa veți lupta și voi cum am luptat eu și voi lupta până la sfârșitul vieții mele.

Știți bine că în cercul acesta sunt numai câte-va comune românești. Așa au fost făcute aceste cercuri anume, ca Români să nu fie în majoritate. Ce să facă deci Români aici? Pe aceea cari sufăr de aceleaș necazuri ca și noi, să-i strângem la braț, cu Slovacii și Sêrbii să ne aliam, dar cu alții nu. *Cu alții nu.*

Să ne aliam cu guvernul? Ne ar bate unul Dumnezeu, dacă noi, atât de aproape de Seghedin, care în veți ne va aduce aminte, că floarea neamului românesc acolo a suferit și acum noi să ținem cu zugrămătorii celor mai buni fi ai noștri?

Ori cu kossuthiștii? Ce vreau kossuthiștii? Ceea-ce am căpătat în 1848 drepturile acestea vreau să ni-le răpească. Vreau să răpească Românilor dreptul de alegător, ca sa nu-l aibă acest drept decât cei ce știu ungurește. Cu astfel de oameni cari țin cu kossuthiștii se poate întâmpla, că copilul său care va ajunge desbrăcat și desmoștenit de drepturi, copilul să-și scuipă în față pe tatăl său și să-i zică: tată și tu ești de vină că și tu ai ținut cu kossuthiștii.

Căci vinderile iubiților mei sunt de două poți zice de trei feluri. Al treilea este cel mai nevinovat, al celui prost care se duce la îndemnul prietenului său ce s'a vândut. Cu românul, asta nu se poate întâmpla. Și cel din urmă țeran Român are atâta minte sănătoasă dată dela Dumnezeu, de ar putea da din ea împrumut și ministrilor ungurești. Așa dar de aceștia puțin sunt.

Vine al doilea soi de păcătoși. Când cine-va lăcomind la vre-o bancută de 5 ori de 10 își vinde sufletul crezând în mîntea lui așa: că dacă domni trag după dînsul, apoi barem din cinci în cinci ani să-i vină și lui ceva înapoi. (Ilaritate). Rea socoată face, pentru-că nu-și dă seama de aceea, că acela care-i dă banul și ăla vrea să câștige. Asta e cel mai prost. Pentru-că plătește înzecit și însutit bancnota ce a primit, o plătește și cu ușa pe care i o iau din țîțînă dela colibă, în dare.

Vorbește pe larg despre nedreptatea dărilor cari apasă numai pe țeran, pentru-că corupția guvernelor ungurești a trebuit să menageze pe jidanii în mâinile cărora este industria și comerțul. Aceia cari întocmesc trebile țării n'au suflet pentru popor. Politica stăpânirii mai ales față de naționalitate a fost totdeauna a le slăbi de a ne lua și locul ce-l avem sub talpă, a ne face slugi. Pământ noi n'am căpătat dela stat, ușa ni-o arată dacă nu ni-am câștiga noi, pentru-că nu-i pasă, ba poate vrea, ca slugă să fim. Ce-i sluga, ce-i acela fără avere; ca frunza pe care o suflă vântul. Față de astfel de porniri noi să ne adunăm rîndurile și să ne grupăm în jurul steagului național român.

Termină într'un elan de însuflețire care cuprinde pe toți, încât sute de inși lacrimau, căci nu s'a mai pomenit p'acel așa viață românească.

Au vorbit apoi *Dr. Vlad* și *Novăcescu*, în suflându poporul cum nu s'a mai văzut.

Nădlac, 2 Martie.

În vederea alegerii, Români au ținut aseară sfat și după ce au ascultat vorbirea d-lui *Russu Șirianu*, s'a ales următorul comitet electoral:

N. Pătean, G. Chiș, Miloș Oprea, T. Chiș, P. Șumândan, Al. Naghi, Dim. Feter, P. Chicin, Ioan Stoian, I. Noghi, Al. Petrovic, Șofron Petrovic, I. Precupaș, S. Lugojan, I. Milici, P. Anoca, P. Faur, P. Flocos, Uroș Morar, Ioan Russu, St. Chicin, T. Luchici, George Răsăredeanu, P. Mărgineanu, S. Mânzat, Șofron Chicin tinăr, P. Păștean,

Mitru Mărginean, Traian Mărginean, V. Anoca Mitru Precupaș, Ioan Stoian.

Azi, Mercuri dimineața au plecat de aici spre Cenad d-niț Dr. I. Suci, Russu Șirianu, Dr. Vlad, S. Bocu și G. Novacescu. Au fost însoțiți de numeroși fruntași.

Și anume au plecat cu trăsurile fruntașii N. Păteanu, Uroș Morariu, I. Precupaș, George Onea, Mitru Feter, George Chiș și Tanase Nagyi.

Când am sosit în hotarul Cenadului, o bucurie mare: vedem apropiindu-se un banner falnic și un lung șir de trăsuri. În fruntea poporului venea preotul Romul Nestor și învățătorul Ambrosie, precum și nouă mult drag frate Iosif Luțai, un munte de Români, cum nu cred să mai fie altul.

În trăsurile sătenilor St. Ungureanu, N. Luțai, St. Tervencu, Zvetozar Ugureanu, V. Luțai, N. Becan, Aurel Mărienuț, Mircu Ungureanu, Mita Suci, Mladin Tăut, Achim Ungureanu, Lazar Gurban, G. Popon și alte vre-o zece erau câte 4—5 Români.

Toți s-au dat jos din trăsuri, și formând cerc în jurul preotului R. Nestor ear în față având pe Dr. I. Suci, ei salută, prin rostul preotului, pe întâiul candidat român ivit în aceste părți mărginașe, asigurându-l de dragostea lor neșarmurită și tot spriginul.

Dr. Suci mulțumește cu iubire: a vorbit apoi însufletit și Dr. Vlad.

Având în frunte călăreții, lungul șir de trăsuri se îndreaptă spre sat, unde intră în mijlocul unei însufletiri ce nu se poate descrie. Mii de oameni așteptau la primărie (casa satului).

Aici, de pe pridvor, vorbesc pe rând:

Dr. I. Suci, care arată ținta luptei: să se desfășoare odată streagul național și în această graniță apuseană a Românișmului. Face cunoscut legătura încheiată la 1895 între Români Sârbi și Slovaci și arată pe larg ceea-ce cred fruntașii români că trebuie să facă pentru binele poporului.

Dr. Vlad ține să facă deosebită distincția dintre partide, arătând că Români nu pot să aibă încredere de cât într'un singur partid: *cel național român!*

Ioan Russu Șirianu rosteste o înflăcărată vorbire, aducându-le cenăzenilor a-minte ceea-ce le spusese la alegerile trecute: *acelea să fie adică cea din urmă rușine ca Români să meargă cu străinii!* Aveți acum — zice — un frate care candidază, pe Dr. Suci, luptător încercat. Cine ține la sângele său, cine nu vrea să-și facă neamul de ocară, cine nu vrea să-l blesteme fi și nepoții că li-a făcut numele de rușine, să se strângă deci în jurul steagului național.

Arată apoi păcatul greu național pe care l-ar săvârși Români ce s'ar duce cu străinii și sfârșește îndemnând pe toți să contribuie cu votul lor la mărirea neamului românesc.

O însufletire mare a domnit toată vremea cât au vorbit acești ageri luptători pentru drepturile poporului român. Și totul s'a pretrecut în cea mai deplină rindulală.

La masă d-niț Dr. Suci, Russu Șirianu și Novacovic au fost oaspeții preotului R. Nestor, ear Dr. Vlad, Uroș Morariu, S. Bocu și alții au fost invitați la fruntașul Iosif Luțai.

După masă candidatul, însoțit de prietenii săi, s'a dus pela casele fruntașilor comunei.

La orele 4 au plecat spre Nădlac, însoțiți de călăreți și cei cari au venit și spre întâmpinare. Ba a venit să-l însoțească și simpatica doamnă Nestor cu d-soara Luțai.

Despărțirea, la crucea dintre hotare, unde a vorbit R. Nestor, Dr. Suci și Russu Șirianu, a fost îndușoasă.

Telegrame.

Nădlac, 3 Martie.

Fruntașul slovac Hodja, publicist de valoare, a sosit aici pentru a lucra în interesul candidatului român Dr. Suci.

Londra, 3 Martie. Intre An-Dsu și Plong (în Coreea) s'a dat o luptă în care cavaleria rusă a fost bătută.

Pe mare e furtună grozavă, din care cauză flota japoneză a întrerupt bombardarea Port-Arthurului.

Albumurile naționale.

E veche idea de a aduna la un loc lucruri de industrie națională. Mult regretatul Dr. D. P. Barcianu povestește în „Foia pedagogică“ din 1 și 15 Iulie 1897 că în „Telegraful Român“ din anul 1881 se află în numărul de pe timpul expoziției române, cu titlul: „Preambulări prin expozițiunea română“ câțiva articoli scriși de dînsul, în unul din acești articoli se zice între altele:

„Și aceasta ne aducă la altă idee, a cărei realizare cu timpul o recomandăm cu deosebită căldură factorilor competenți. În Lipsca se află un muzeu etnografic, care pune un deosebit preț pe colecțiunile de îmbrăcăminte din toate părțile lumii. În Norimberga există muzeu germanic, care se ocupă între altele cu colectarea de tot felul de țesături și mustre de cusături vechi germanice, care excelează prin originalitate în formă și executare; muzeele de industrie din Viena ș. a. pun în tot anul ori-care sume în buget pentru cumpărarea de mustre originale numeroase de lucru de mână, eșite din mâinile oamenilor din popor. De bună-seamă aceste colecțiuni nu se fac numai din curiozitate, din contră ele se fac cu scopul de a da impulsuri nouă gustului și producțiunii, adeseori degenerate prin răfinăriile unei false culturi. Comorile, cari în aceasta materie, după-cum o dovedește expoziția noastră, zac ascunse în poporul nostru dela sate, ar trebui ridicate, adunate în reprezentanți caracteristici la un loc, ca așa pe de o parte lucrări originale, frumoase, cu stil să nu se peardă, ear pe de altă parte să se contribuie la răspândirea cât mai mare a modelelor de gust și frumseță adevărată. Folosul unei astfel de colecțiuni inaugurate și făcute cu sistem de vre-una din societățile existente pentru cultura poporului ar fi de neprețuit și chel-tuelile, ce le-ar reclama ar fi înmiiit respătite prin rezultatele ce le-ar dobândi producțiunea industrială a poporului.“

Maș spune cum la a. 1869 fu unul dintre acei învățători pe cari ministrul Eötvös îi trimise în Germania pentru studiarea instituțiilor școlare de acolo, zice că s'a oprit la întoarcere în Norimberga, oraș atât de vestit în anumite specialități de meserie industrială de casă. A cercetat acolo *Muzeul germanic*, o colecțiune din cele mai bogate, mai frumoase și mai instructive de tot felul de produse ale industriei casnice și ale industriei de artă din epocile cele mai vechi ale vieții germane și până în timpurile mai nouă. Și printre aceste obiecte se află nu unul ci multe specimene de petrecere, unele de câte o palmă numai de mari, altele mai mari de țesături și chindisituri vechi germane. Toate conservate cu mare pietate și scumpătate.

După-ee pomenește expoziția din Brad făcută la Indemnul „Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei“, apoi expozițiile din Hațeg, Hunedoara și Cujir, cele două expoziții ale „Reuniunii femeilor din Sibiu“, arată în vederea căror scopuri trebuie aranjate astfel de expoziții adunând modele naționale într'un album și obiectele mai frumoase și mai perfecte în un muzeu și concentrând astfel mijloacele pentru realizarea acestor scopuri și foloasele, ce am avé.

Savantul profesor n'a avut norocul de a vedea realizate mărețele sale idei, a avut însă mân-

găerea de a vedea succesul strălucit al expoziției de industrie de casă din toamna anului 1902 aranjată de reuniunea agricolă a comitatului Sibiu împreună cu reuniunea Sodalilor Români tot din Sibiu.

E știut că nu numai ziarele noastre naționale, dar și cele străine au fost pline de lauda lucrurilor espuse și toți vizitatorii au rămas încântați admirând lucrurile făcute de țeranca românească și anume țesături, cusături, chindisituri și albituri, postavuri etc. În adevăr de admirat este gustul și dibăcia cu care femeia română din popor, fără unelte și aparate măiestrite și complicate și fără de a fi făcut cursuri pe la cele școli de specialitate numai cu acul și cu răsboiul sevirșește lucruri pe cari nu le poate face femeile altui popor.

La încheierea expoziției s'au reținut o mulțime de cusături și țesături din cele mai frumoase cu scopul de a le copia și a le aduna într'un album. Cu executarea acestor albumuri comitetul Reuniunii agricole a însărcinat pe zelosul său președinte dl Demetriu Comșa, a fost o muncă nespus de grea de peste un an, la început s'a lucrat în trei ateliere, în unul erau cusătoarele câte 14—16 femei de la sate în celelalte două erau țesătoarele cu opt răsboae, aceasta a durat până în primăvara anului trecut când li-s'a dat apoi lucrurile ca să le lucreze la ele acasă.

În zilele trecute am avut deliciul de a vedea aceste lucruri pe care dl Comșa mi-le-a arătat cu multa prevenire și mărturisesc că mi-e prea stângace peana ca să le pot descrie așa cum sunt.

Albumuri se pregătesc patru la fel de țesături în lână și pînă, și earăși patru la fel de țesături în bumbac, arniciuri, mătasă și chiar și mărele, așa dar în total 12 exemplare, cuprinzând modelele corect executate vechi și chiar străvechi din toate ținuturile românești din Carpați și până în Tisa.

Cele mai multe cusături și țesături au o vechime de 50 până 90 ani ba una e — constatată este — de 205 ani, ele sunt adunate cu multa trudă și jertfă.

Țesături orășenești sau modernizate sunt cu totul deschisă din aceste albumuri, scopul urmărit fiind prezentarea ornamentală țerănești.

Afară de acestea 12 Albumuri originale, se pregătesc 600 de Albumuri litografiate (tipărite cu color). Lucrarea acestora a luat-o asupra-și firma Iosif Drotleff de aici, care poate concura cu cele mai bune firme din străinătate, după-cum dovedește executarea neasămănat de artistică a albumurilor.

Fiind vorba de apropiatul concurs pentru înfrumșetarea internă a măstoaselor noastre catodrale, domnul Comșa a fost cercetat de mulți pictori și sculptori români și străini, cari văzând cusăturile și țesăturile menite pentru albumuri au rămas încântați declarând colecțiunea aceasta vrednică de admirația unanimă. Au venit afară de pictori și sculptori mai mulți bărbați de valoare români și străini, cari și ei au conglăuit în tocmă declarând că asemenea lucrare la celelalte popoare nu există, s'au dacă există, apoi numai în dimensiuni mult mai modeste ca la noi.

Dintre cele patru albumuri egale de cusături, unul l'am văzut aproape gata, el se prezintă chiar ca albumurile de fotografii, are o lungime de 45 centim. și e de 31 centim. de lat, e legat în marochin roșu decorat cu albastru și galben având titlul următor: „Album de cusături și broderii române de ținuturile Ungariei întocmit de reuniunea de agricultură din comitatul Sibiuului“.

Din cele vre-o 300 cusături din albumul amintit cele mai multe au o lățime de 1/2 până la 3 centim. între cari fel și fet de gulere, ciupage, altițe, (banicele umeras) pui peste umăr, pui pe dos, puiți ciocănele, rufuri, (șiruri picături) capete, cheițe (chei spărturi) fodorii (flodori) pui cu sârbe, pui la giolgi, lanceți, obinzeli, brățare, tăieturi etc. etc. una ca una de frumoasă atât ca combinație de color, cât și ca forme (mustre) cusute cu mătasă și ormică.

Vre-o 32 cusături au lățime de 4—6 centim între ele admirabile broderii țerănești cusute numai cu mătasă albă. 20 de cusături sunt de 8—14 centim. de late și represintă broderii de pe mâneci întregi de o frumseță încântătoare, unele cusute numai cu mătasă neagră și fir, altele în 2 s'au 3 colorite încântă prin frumseța și fineța lor, apoi nafrâmi de mine așa numite (tăbli) etc. etc. toată așa de fin executate încât pareca nici pictându-le n'ar putea fi mai frumoase.

Cusături foarte frumoase și în parte de valoare curat artistică din ținutul Nochrichului, Mercurei, Sebeșul-Săsesc, Orăștie, Zlatna pe Câmpie, Dobra, Arad, Timișoara, Torontal, Năsăud, Oradea-Mare și Seliște.

Admirabile sunt o cămașă bărbătească din părțile Seliștei reprezentând gulerul, bărburii și toate celelalte cusături cu întreaga parte dinainte. Două mâneci una foarte veche cusută cu mătăsă roșie cărămizie iar cealaltă puțin verde închis și câte-va împunsături cu galbin, ciocănele pe atunci de un deget de late, cusute numai cu roșu. Cealaltă e ținută în colorile negru roșu și galbin e și ea de toată frumusețea. Cea dintâi e din Reșinar a doua din Tilișca.

O mândră cruce brodată numai cu fir din Ecica-Română. Un petec admirabil din Ulpia Traiană cam de 10 centm. de lat și tot atâta de lung lucrat după un model foarte vechi și tot atâta de frumos, un guler măiestros din părțile Nochrichului minunat lucrat după un model de peste 20 ani, cum și o altă de aceeași vîrstă. Nu mai puțin frumoși sunt puși la giolgi adevărați alțiște, tot din Părțile Nochrichului. De o rară frumusețe și finețe sunt broderii cusute numai cu alb, cenușiu și galbion de pe la Arad. La sfîrșit se află 8 broderii de 16 centim. late și 32 centim. lungime. În fața celor zise se adaugă că ele întreg pe toate celelalte în frumusețe și măreție.

Albumul acesta prezintă un mosaic de o variație și colorit care te pune în uimire furându-ți ochii și cucărindu-ți inima.

Țesăturile menite pentru albumuri au o lățime de 17 centm. și 15—32 centim. lungime. Fiind ele de peste o sută, vor ocupa 2 cicluri de albumuri în câte patru esemplare la fel și anume un ciclu pentru diverse țesături în lână, și mătăsă etc. și altul pentru modele de țesături în in, bumbac, arnici și mătăsă sau mărgelă. Țesăturile ca coroane de mătăsă și de pat culmi, fețe de perini, merindețe, șurțe, cătrînțe, briuri etc. etc. sunt de toată frumusețea, mai mult m'au impresionat cătrînțele din Seliște țesute în două colorii (albastru închis) adese cu fir care sunt de tot elegante, apoi așa numitele opregi (un fel de cătrînțe scurte) bânățenești splendid confecționate numai cu fir și mătăsă; nu mai puțin frumoase și încălta cochete sunt vestitețe cătrînțe din Bărgău, merindețele, fețele de perini și măsurile din Sebeșul-Săsesc, Miercurea, Avrig, Fizes-Sâmpetru, ținutul Hirtibaciului, Zlatna, Dobra, Arad, Torontal apoi covoarele, șurțele, fețele de perini etc. de pe la Orăștie, Seliște, de pe Murășiu în sus, Oradea mare, Lugos, din părțile Ciacovei și Cluj.

Șurțele, covoarele, perdelele, măsurile etc. de pe țara Oltului, o prea frumoasă culme din Viștea de jos, cingătorile de mărgelă din comuna

Cămpuri-Surdac etc. etc. Despre fiecare țesătură și cusătură s'ar putea scrie pagini întregi dacă spațiul ne-ar permite, fiind toate atât frumoase și cu atâta acuratețe, executate, încât și cel mai critic artist va rămânea uimit privind-le.

Trainica pânză de casă dela cea mai dură până la cea mai subțire pe cari țerancele noastre o știu țese cu atâtea variațiuni cum s'a văzut și la expoziție, pachioalele seliștenelor subțiri ca țesătura de paingin, stofele de haine bărbătești pe cari le țese mai ales femeile din ținutul Făgărașului cu atâta dibăcie precum și postavurile cu care țeranca română își îmbracă bărbatul și copiii făcând ciocăni, țundre, sarici, strae de acoperit etc. etc. din ele, nu s'au luat în albumuri, mi-s'a spus însă că din acest ram de industrie casnică se va face o colecție separată.

Din cele 600 albumuri litografate, fiecare va cuprinde 40 cartoane mari (file) volante pe cari vor fi tipărite alțiște, ciupage, gulere, cheițe, puși, ciocănele, cămăși, mâneci, ș. a. apoi covoare, culmi măsurite, șurțe, cătrînțe, fețe de perini etc., toate întocmai cum sunt cusăturile și țesăturile din albumurile originale căci după acelea se fac, el va cuprinde aproape 400 modele (mestre, forme) și promite a deveni foarte frumos judecând după filele deja isprăvite cari sunt minunat executate tipărindu-se și acelea sub supravegherea Domnului Comșa. Albumul tipărit costă în abonament 48 coroane, pentru România 50 lei.

Toate albumurile cele originale cât și cele litografate vor fi înzestrate cu o introducere mai lungă cuprinzând istoricul și mersul lucrării peste tot, cum și consemnarea sistematică a modelelor dimpreună cu toate sau aproape toate numirile populare. Pentru a putea aduna numirile esacte populare Dl Comșa a trimis 500 apeluri la protopopi, avocați, preoți, notari și învățători, ca să strângă fiecare din gura țerancelor noastre numirile a tot felul de căsături, chindisituri și țesături a formelor, vîrgilor și a tuturor figurilor din ele. Din 500 de inteligenți însă numai vre-o 20 au răspuns ceea-ce e de regretat pentru-că se zădărnicește isprăvirea lucrării care după cum spune Dl Comșa pe Paști are se fie gata.

Când un om singur vedem că aduce atâtea jertfe în timp și muncă pentru de-a săvîrși un lucru care are să fie spre mărirea neamului nostru, putem aștepta dela ori-ce om cât de cât interesat de numele bun al poporului său, se aduca și el o jertfă mică, ajutând cu comunicarea unor astfel de date, cari reclamă așa de puțină osteneală.

Cred îndreptățită speranța, că cel puțin acum se vor grăbi a satisface rugarea Dnului Comșa.

Drept învățături pentru albumuri vor servi niște mape artistice lucrate, ele vor fi pregătite în München.

Șchița pentru aceasta mapă s'a făcut cu ajutorul mai multor artiști, și nu s'au ținut mai puține decât 18 ședințe din cauza ei. De aceea va fi ceva deosebit de frumos.

Mapa va fi decorată cu câte un specimen admirabil din mai multe cusături și țesături în relieful, și va reprezenta și o frumoasă românească țesând la tradiționalul răsboiu. Mapa va purta titlul:

„Din ornamentica română“ și costă 5 cor. și toate 3000 coroane.

Din acestea se poate vedea câtă muncă costă săvîrșirea unui astfel de lucru greu din seamă afară și dl Comșa a săvîrșit adevărată muncă națională care va ocupa o pagină de onoare în istoria culturală a poporului român.

E evident că albumurile vor storce admirație unanimă.

Ear pe țeranca română căreia îi mulțumim noi admirabilele aceste lucrurări și podoabe, o vor admira-o străinii văzând gustul, talentul și hărnicia ei, și cu drept, că ea e decorul și mândria națiunii române!

Ana Florea,
învățătoare.

Spiritul marelui Șaguna.

Intr'un raport al președintelui ziar „Tribuna“, încheind despre ținerea sinodului parohial dela S. Nicolae din Brașov, Onorabilul raportor zice, că trecând pe lângă chipul marelui Șaguna i-să părea, că acesta lacrimăază.

Intru adevăr lucru înfloritor este, căci în loc de a înainta în toate, zilnic vedem escându-se fel și fel de curente păgubitoare pentru biserică și școală, patimi, fără de legi și omeni fără Dumnezeu, apar zilnic înaintea lumii, așa încât par-că suntem cu 30 ani înainte de Șaguna, iar nu în urmă, în secolul culturii.

Sunt și azi oameni mari, dar oamenii patimilor, cărora le place mult a să provoaca cu fală la biserică și școală când vorba e să dovedească și școală când vorba e să dovedească puterea de existență a poporului românesc.

Da! bisericii și școlii avem să mulțumim, că mai suntem aceea-ce suntem; dar nu zidurilor, nu acoperișelor, ci bărbaților fără patimi, caracterului celui nestrămutabil, a acelor oameni cari n'au socotit biserică și școală de arme, de mijloace ca să poată ajunge la bunătăți materiale și la averi că bogatul din scriptură, ce-și făcea calculul: unde să mai adune?...

DEOCHIATA.

A gătit-o mama frumos, i-a pus cerceii cei noi, pe cari a dat mama mai un car de sdrențe unui ovreș, i-a înconjurat de cinci ori gâtul alb de spumă cu mărgelă înșirate cu salbe, salba și mărgelă; a încins-o cu o palmă în sus de mijloc cu rochia cea de nuntă, să se vază cismele ei roșii ca jarul și ascuțite, ascuțite.

E Duminecă și Dumineca vine Bujorei să o ducă la biserică. O mai duce de două-ori și a treia oară o duce cu totul. I-e drag de Bujorel, că Bujorel e voinic și mândru. Cu hora el e mai isteț și vîstra lui întrece pe toate vîstrele din toate pâlăriile.

Un mușcat întreg de-abia se ține sub și norul roș și împletit cu fir. Și niște pantaloni de pânză, largi, vai dar largi is, să încapă o namilă de om în ei; dar așa sunt ei croiți, pânză au muerile să căpușești cerul.

Îi șade bine lui Bujorel lângă Nastasia, is făcuți par-că anume unul pentru altul și când ies din casă, mama îi petrece pân' la poartă și-i mîncă cu ochii așa i-s de dragi. „Ptiu, să nu vă deochi, dar cum vă potrivești unul cu altul“.

— Freacă-te, mamă, o țir cu mâna pe obraz, că prea ești palidă și să umbrați în pace. Vă aștept la amiază cu prânzul, am tăiat găina a pistriță și am făcut-o teiței cu o țir de hrean, un pahar, două de vinars și apoi mergeți la horă.

„Bine-a fi mamă, bine, să nu fierbi tare găina, că azi vom sta mai mult la biserică, că

au venit domnișii ai mari și pătrupopu și domnișorii dela oraș să sfințească școala și vom merge și noi să vedem ce-o fi“.

„Că bine zici fată — zise bătrâna — veniți când veți putea, voi trage oală dela foc“.

Și au plecat tinerii ținându-se de mână, mai mult fuga de cât încet; le era tare să vază slujba cea frumoasă ținută de trei preoți, să auză cântând pe domnișorii dela oraș și inima îi bătea cu cât se apropia mai mult de biserică. Dar dacă se va uita vre-unul la ea? Vai ce stă a grăi; doar e păcat să te uieți în biserică la alții, dar dacă își va întoarce cine-va capul să o vază, ea se uită în pământ;... ba nu... ridică ochii și se uită la altar. Au intrat în biserică. Bujorel a lăsat-o și a plecat înainte. A sărutat icoana și s'a așezat între oameni. Ea sta nemișcată, vai ce-l de lume din toate satele vecine și domnișorii căți is de mulți și toți cu părul mare și pieptănați cu cărare.

Unul a întors capul, s'a uitat la ea. Frumoașă fată, ah! ce mândrețe de copilă; s'au întors mai mulți, mai toți... au văzut-o, o priviau lung... biata Nastasia s'a roșit, a plecat capul și-i venia să iasă din biserică. Corul a început să cânte și ea și-a venit în fire. S'a uitat la domnișorul cel care a văzut-o întâi. Îl zărea dintr-o parte și-i putea desface graiul dintre celelalte. Ce frumos cânta, vai ce frumos cânta, își vin lacrimi când îl auzi și ce ochi frumoși avea când a văzut fata și părul lui, ce păr! Bujorel nu-i așa ca domnișorul. Bujorel are buzele prea mari și uite ce urit e tuns Bujorel. De s'ar mai uita odată la ea, e draguț

domnișorul și vrea să-l vază încă odată bine; acum nu-l e rușine.

Ah! dar icoana, ea n'a sărutat icoana. Încet încet se apropie. Mersul ei e lin, legănat, ușor se apleacă, buzele ei aprinse se apropie de sfânt și-i acopere picioarele reci.

Domnișorul e lângă dînsa; inima i-se bătea să-i spargă pieptul; oh! ce fecioară frumoasă, par-că e fată de împărat. Ea se întoarce, ochii lor se întâlnesc, el aturează, e pierdut în zărea ochilor ei albaștri: „Ești mândră, copilă, ah! cât ești de mândră!“

Bătrâna Angheloaia* eșise de vre-o câte-va ori în pragul ușii și a dat cu ochii ocol pe dealuri să-și zărească odraslele. De geaba, par-că i-a îngropat cine-va.

Lumea venea, Bujorel cu Nastasia n'aveau de gând. Tinerețe, ce să le faci — își gândea ea — mi-aduc aminte ca acum, când mă mâna biata măică, Dumnezeu s'o odihnească... la apă, n'aveam chip să mai viu, baș că era uritul asta de Anghel, apoi să fi avut numai horba lui Bujorel, eu imi făceam casă lângă isvor. Tinerețe, tinerețe nu-ți ajunge luna cu lumina și noaptea cu întunericul, te mai acopere și ale tufe pe deal.

Ce-ar mai da asta să mă mai vază odată ca'n acea vreme, e bătrân, dar gândesc că m'ar mai prinde odată de mijloc, măcar că sunt zece ani de când nu mai mă sudue. Dar cine cânta așa frumos?

Din deal cobora încet o ceată de domnișori. Veniau la mama Angheloaia, căci i-a chemat Nastasia la masă.

Azi nu ți să dă decât să auzi: ici de proslitism, colo denunțări, de cealaltă parte agitări în contra bărbaților mari, așa că sunt capabili oamenii să pângărească chiar și sfântul altar numai să-și vadă duse la isbândă planurile pătimase și pline de răutate.

Intr'adevăr că lacrimăză chipul lui Șaguna în așa situație; fapte? — Istoria decenului ultim povestească!

Bucuria noastră să crească însă cu atâta, că pe lângă aceea că vedem oameni născuți, crescuți în biserica noastră, atacându-o, dar vedem pe *bărbații de valoare*, luptând bărbătește cu armele dreptății, cu arme cinstite, cu duhul blândității și iată-ne ajunși la spiritul marelui Șaguna; numai un Șaguna a făcut ceea-ce vedem că face bunăoară P. S. Sa dl Episcop al Aradului, apoi Magn. Sa dl vicariu din Oradea-mare: adevărat și cu fapta nu numai cu gura: nu una zic și alta să faci; nu! căci nu așa făcea dreptul Șaguna.

Fapta să dovedește și să laudă de sine și acum când ni-e la mână ultimul circular al Mag. Sale vicarului *Vasile Mangra*, care ne este cunoscut și din această foaie, nr. 15 a. c.

Preoțimea precum și dascălimea noastră: are chiar lipsa de astfel de sfaturi părintești cuprinse în acel circular, și numai făcând astfel, vom putea conta la un viitor mai sigur și mai fericit. Decî abnegațiune și muncă afundă să recere.

Și muncind cineva din gros și serios, arătând *rodul muncii sale*, atunci *recunoștința, distincțiune* merită a i-să da la rindul său, după-cum să zice și în încheierea acelui circular.

Celui harnic laudă și merite, celui păcătos: dojană și îndrumare spre coregere.

Fie că mulți nu ar afla aceste de bune, dar e un ce salutar și nestrucios atât pentru popor cât și pentru preoțime; este o încurajare, o nouă îmboldire și însuflețire în luptă: *recunoștința, distincțiunea* la preoțimea noastră, care cu zel și dragoste muncește și care de altcum și așteaptă a fi deosebită de cel ce își socot biserica isvor de venit.

Intorcându-se aceste începuturi salutare, am putea zice că s'ar lua calea cea adevărată, putându-ne aștepta la timpuri mai bune: întărirea *credinței* și *dragostei* singurele conducătoare la

fericire, iar cei ce fac ca blândul chip al marelui Șaguna, să lacrimăze, *peri-vor* ca fumul și se vor risipi acei vrăjmași ai lui Dumnezeu.

I. Furdianu.

Reflecții la „snoabele“ lui „Ioța lu Toboc“ pseudomentorul „Lugojanei“.

Primind azi 2 epistole dela sate și una chiar din Lugoj — mă întrebă respectivii prieteni de am luat parte la adunarea generală a institutului de credit „Lugojana“? și dacă da, — mă rețearcă să le comunic, ce s'a întâmplat în adunare? pentru-că din „Drapelul“ au citit, că adunarea n'a decurs prea „neted“.

Caut „Drapelul“, cetese raportul despre adunarea a XV-a. În fruntea raportului e tipărit numele băncii, „Lugojana“ cu litere groase, încât le poți vedea chiar de un kilometru departare; rețesc și — minunea minunelor — nu allu nimic ce ar putea da cea mai mică ansă la întrebările sus amintite.

În deseară fac o privire asupra „foiței“. Fugitiv văd numele lui *Vidu*; cuget că e raportul despre concertul „reuniunii de cântări și muzică“ din Lugoj, și fiind-că, și „prea umilit subscrisul“ am muncit dela întemeiere — mai bine de un deceniu — la progresul și ridicarea nimbului acestei reuniuni, să 'nțelege de sine, că cu bucurie și mângăere sulletească cetesc rapoartele, cari constată progresarea continuă a unei instituțiuni culturale române, la a cărei fundament am pus și eu *câteva petri*.

Dar spre cea mai mare surprindere a mea văd, că cineva sub pseudonimul „Ioța lu Toboc“ să ocupă în foiață mai mult de adunarea generală a „Lugojanei“, decât de concertul reuniunii de cântări.

Mă gândesc că „Ioța lu Toboc“ scrie în ziua „încheierii cășlegilor“, cum zice neamțul „am letzten Fasching“. Apoi în ziua aceasta umblă „Bajazzi“ pretutindenea, pe strade, prin locuri publice și case private, pe la baluri — și de ce să nu umble chiar și pe la concertele și adunări generale?

Am socotit deci să fac ca și *marele Elector* și cu zimbetul cu care a intrat acesta în adunarea „Lugojanei“ — să trec și eu peste insanițările „Bajazzi“ lor de carnaval — la ordinea zilei. Convingându-mă însă din raportul lui „Ioța lu Toboc“, că Domnia sa prea bine știe, că „reputația băncilor e ca și a fetelor mari“ și totuși spune că „s'au descărcat în adunarea generală a Lugojanei un vagon de *dorințe*, cari apoi au trezit *contradorințe*“, fără ca cel puțin „per summos appices“ să amintească, că *dorințele* și *contradorințele* acelea de ce natură erau, și văzând, că

prin aceasta înțește a lăsa în nedumerire pe mulți cari — ferească Dumnezeu — ar avea să peardă la „Lugojană“ poate mai mult decât „Ioța lu Toboc“; convingându-mă în fine, că tot dl „Ioța lu Toboc“, mai face — (zicala Lugojenilor) — și „glume proaste“ asemănând „Lugojana“ cu „Banca Angliei“ adevărat cu un institut, care nu o dată dirigează bursele și piațele întregului continent, am trebuit să ajung la concluzia, că „Ioța lu Toboc“ a scris „mala-fide“ așa cum a scris, sau că dacă au scris „bona-fide“, atunci a fost pus la cale de cunoscuții „*mărtani*“, cari de mult își ascut dinții și ghiarele la „Lugojana“, ca și bietul „*țigan la biserică*“ sa crezând, că și *Lugojana are uze de scoverți și păreți de săngerești*. E drept, că în cazul concret „*tertium datur*“: pentru-că adunarea generală a „Lugojanei“ s'a ținut „*înainte de prânz*“ și „Ioța lu Toboc“ va fi scris raportul său „*după prânz*“ sau poate chiar după concert, de *cătră ziuă*, „*când îngheață*“: apoi — ear după zicala noastră a Lugojenilor, atunci de multe ori e „*omul tare năcăjit*“, și de sine să 'nțelege, că omului năcăjit trebuie multe să'i iertăm, ceea-ce bucuros aș fi făcut și eu, dacă nu era vorba de *liniștea interesaiilor* și peste tot a publicului românesc dimprejurul Lugojului. Să trecem „*in medias res*“.

În adunarea generală a Lugojanei, după citirea raportului direcțiunii și a comitetului de supraveghere au vorbit trei acționari: eu subscrisul, apoi *Di Besan* și *Dr. Cornel Jurca* și în fine directorul executiv *Dr. George Popovici*.

Subscrisul am făcut *propunerea formală*, care era în nex causal cu rapoartele, ca *adunarea generală să le ia la cunoștință, să distribue venitul curat pe cum a contemplat aceasta direcțiunea și comitetul de supraveghere și să le dee acestora absolutoriul pe anul de gestiune 1903*.

Aceasta trebuia s'o facă un acționar, pentru-că direcțiunea și comitetul de supraveghere cere, dar nu propune să i-se dee de către adunare absolutoriul de lipsă. Asta o poate citi oricare om cu firea întreagă din raportul direcțiunii unde zice: „*Vă rugăm să bine-voiți a aproba raportul și bilanțul încheiat cu finea anului 1903 etc. etc., și Vă rugăm a da direcțiunii și comitetului de supraveghere absolutoriul pentru 1903*“. Tot asemenea zice comitetul de supraveghere: „*Vă rugăm să primiți și dați absolutoriul*“ etc. Nu este deci „*teorie nouă parlamentară*“, că eu ca *propunător să am și cuvântul din urmă ca să-mi fie posibil a răspunde la reflexiunile acelea, cari le-au făcut și alții la aceea ce eu am zis când mi-am făcut propunerea mea*. Teoria aceasta este veche, mult mai veche de cât mine și de cât „Ioța lu Toboc“. De altmintearea *not nu obicinuim a pune pe ascuțișul cuțitului* procedura în sfaturile noastre și *regulamentul* pentru desbateri

Ea e logodită și masa a fiert o găina căci a auzit că vin domnișii ai mari dela oraș să stătească școala și de se va potrive să între și la ei, ca oameni gazdă, vrea să-i omenească.

Cântau domnișorii ca pe la ei pe acasă, unul cu fluerul și cel-alții își rupeau inima de jale:

Jelui-m'ăș și n'am cul
Jelui-m'ăș codrulul.

și se revărsa jealea pe dealuri și cădea pe sat, de lacrimau bătrânii, ear fetele eșeau la poartă să se mire. Vai de mine auzi că știu românește domnișorii!...

— Dar cum să nu știm, că suntem doar români și neam de neamul nostru tot așa vorbea răspundea mândru al cu fluerul.

— Dar mama Angheloaia unde șade?

— Aici maică, aici, iacă aici ne-a sălășluit sfântul și bătrâna eși în poartă cu un ștergar alb dinainte și cu lingura în mână.

— Placă 'n casă domnișorii... placă noi, avem și noi câte-va, cu ce ne-a dăruit al de sus și om face ce-om putea de rindul gurii.

— Dar fata mea unde-ați lăsat-o? Ea nu vine?

— Oh! mămucă, ea vine mai încet, se vede că avea să-i spună ceva la Bujorel, să n'o auzim noi, . . . așa sunt tinerii? li-e frică și de moșoroaie, că le-o înțelege dragostea?

— Dar bătrânul ăsta al nostru unde o fi să ne aducă ceva udătură, v'o fi sete domnișorii . . . mări Anghel, mai ești și tu în vileag ia vezi ce oaspeți mândri ne veniră.

— Știu că n'o fi ventt la ține să te vază roști bătrânul pe lângă țeava pipii, ce se ho-

dinea într'un colț al gurii ziulica 'ntreagă și deschizând ușa, ridică niște cisme mari, mari să le treacă pragul.

No, Dumnezeu vă alduiască domnișorii, dar mare cinste mi-a fost dat să am la bătrânețe.

— Placă ședeți! Tu boreasă ia dă cu aia prin pimniță, de vezi s'a acrit varza și ad-o cu v'ri încoace.

Mama Angheloaia luă urciorul din cui, și coborî în pivniță și cât ai bate în palmi cu cana plină ochiu. Când e vorba să-ți cînstești neamul și din neam pe cel mai aleși, își dă românil și inima

Au băut băieții cum să bea la nuntă și beau, că era de unde și era și cine să le dea și bătrâna cu plăcinte în jurul lor.

Era o veselie mare și cântau domnișorii de lacrimau gazdele, iar vecinii cu mânele în șold, îi ascultau, ascultau din uliță.

Intr'un târziu numai iată și Nastasia, un bujor de fată, isteată ca o căprioară... nește ochi... Doamne! Ce ochi! Te perdeai în lumina lor. Apoi niște buzișoare roșii și umede ca fragile, să mori lângă ele, și să nu le dai pace. Era supărată... avea ce avea, că n'avea liniște. Obrăjorii înflăcărați și nu cugeta să se uit la nici unul. Dar ce le pasă lor! Fata-i mai frumoasă când e supărată. Hei, apoi ce năcăz mare o fi având! Ia, o fi sărutat-o al flăcău mai puțin de cât iar fi trebuit. Nu-i nimica diseară încă-i vreme și în ciuda fetei s'a pus să cânte:

Mândro de dragostea noastră
Răsărit-au flori pe coastă
Răsărit-au viorele

De focul inimei mele,
Răsărita-au găiocei
De dragul ochilor tăi.

Cântați toți, numai Cașus nu cânta. Ori nu știa să cânte? Cum să nu știe, căci e din țara cântecilor și s'a născut ascultând doina. Nu cânta... ei, nu cânta... pa'că-i stase graiul. Si-a pironit ochii pe fată... fața lui se descolora din ce în ce mai mult, picioarele nu-l mai țineau, buzele-i tremurau. tremura din tot corpul, ca prins de friguri.

Nu l'a băgat nimenea în seamă, doar inima fetei l'a înțeles. Ea vrea să-l aibă aproape, ea vrea să-i aline durerea. În colțul ascuns al tinzii nu era nimenea.

Fără să știe s'au întâlnit acolo.

— Nastasio!

Fata și-a plecat capul și a început să tremure.

— Nastasio! Floare crescută în grădina de împărat! Cuprină mândră, ridică-ți capul, ridică-ți ochii aia blânzi, ridică-ți gura aia fermecătoare să le vedă toate, să mă înbat uitându-mă la tine.

Ei ia apucat capul între mâni, a privit-o lung în față, când două lacrimi au alunecat din ochi pe obrazii ei aprinși.

— Domnișor: — și Cașus i-a stins vorba cu un sărut fierbinte și apăsător.

S'au dus Domnișorii, satul rămăsese pustiu și liniștit ca mai înainte. Toata lumea cu rostul ei.

În casa lui badea Anghel e jale mare.

Nastasia, fericirea zilelor lor de bătrânețe, zăcea în pat. Ochii ei, neliniștiți, căutau ce-va

la băncile unde și eu sunt acționar, încă nu s'a făcut; poate că va exista un atare regulament la băncile unde este „loța lu Toboc“ acționar.

Când am făcut propunerea mea, m'am luat tot-odată permișiunea de la mine în virtutea legii comerciale și a statutelor, și nu de la „loța lu Toboc“, a recomanda direcțiunii noastre spre studiere — (dacă voești d-le „loța“ să le numești astfel bine) — următoarele: „dorințe“ ale mele și anume:

a), că ar fi bine să facem și noi o schimbare în organismul societății noastre, precum au făcut-o aceasta „Albina“, „Victoria“, în anul trecut „Timișana“ și acum 14 zile „Krassoer Sparcassa“ din Lugoj.

b), că ar fi bine — în cât se poate — să se cruțe mai vârtos plugarii nostri de proteste și cheltuielile acestora, precum se face aceasta la „Timișana“, la „Fagețana“ etc.

c), că ar fi bine să se designeze numai un avocat, pentru bancă, precum se face aceasta la toate institutiile noastre, fiind-că „Lugoșana“ are nu unul, ci șic 5 avocați.

Aceste „dorințe“ a le mele n'au „trezit contra dorințe“ și dl Dr. Corneliu Jurca care încă e unul din cei 5 avocați, s'a alăturat la toate „dorințele“ mele, ce e drept nu întru toate din motivele înșirate de mine, dar peste tot au aderat la aceia-ce am dorit eu, și în adunarea generală nici un acționar nu s'a ridicat în contra „dorințelor mele“.

Pardon! În un acționar s'a „trezit“ și o „contra dorință“, dar numai una și anume: dl Besan, care e și notar public, a aflat, că pentru „Lugoșana“ e foarte bine dacă să protestează cât mai multe cambii. Ne-a ascurat Domnia sa, că nu vorbește „pro domo“, ce eu „en bloc“ i-am și crezut, dar nu și dl Dr. Jurca, fiind dînsul de altă părere.

„Dorințele“ mele au fost motivate de mine, și mă va dispensa dl „loța lu Toboc“ a-le motiva și în publicitate. Din partea dlui director executiv am primit în general respuns mulțumitor; deși a fost foarte semnificativ aceea enunțată de dl director, prin care ni-a comunicat motivul, care a îndemnat direcțiunea, ca să țină cinci avocați. Motivul a fost foarte nobil și nu i-se poate imputa direcțiunii, dacă unul s'au altul n'a ținut cont de „Noblesse oblige“.

Aceste au fost „dorințele“ pe cari le-am recomandat în atențiunea direcțiunii și apelez la simțul de dreptate și omenie a fie cărui acționar, care a fost de față la adunarea generală și l rog să mă desfidă, dacă n'am expus obiectiv și adevărat întâmplările din adunare.

Că fost-a temeinică și la loc expunerea „dorințelor“? aceasta o las apreiierii publicității românești și a acționarilor Lugoșanei dar nici

de cum dejudecării D-lui „loța lu Toboc“, cu care mai am încă o vorbă.

D-le loța! La adunarea generală a Lugoșanei D-nia ta ai luat parte, sau ca acționar, sau ca oaspe. Aici stai înaintea unei dileme unde „tertium non datur“. Dacă ai participat la adunarea noastră ca acționar, atunci ai documentat cea mai mare perfidie față de institutul nostru; pentru-că în adunarea generală nu și-s'a deslețat limba. Dacă însă ai fost de față ca oaspe, atunci întreb, că ce te doare capul pe D-ta — de busurvrul nostru? și rumegata-l, că ca oaspe ai abusat de ospitalitatea noastră, ceea-ce cade sub o judecata și mai grea.

„Vuid-quid agis, prudenter agas, et respice finem“!!!

Tela în ziua sf. Teodor 1904.

Virgil Thomiciu.

Războiul ruso-japonez.

Amănunte asupra luptei dela Port-Arthur.

Dintr'un raport amănunțit ce comandantul rus Alexieff a trimis țarului despre lupta pe mare, lângă Port-Arthur, dată de Japonezi contra Rușilor, scoatem următoarele:

Amiralul Togo, comandantul flotei japoneze de la Shan-tung, înștiințat fiind Duminică dimineață 8 Februarie, de către un torpilor japonez sosit de la Ciusima că negocierile s'au rupt, și primind probabil prin același organ tot de odată ordinul de la suveranul său de a începe imediat ostilitățile, dădu îndată ordinul de plecare, și Duminică după amiază flota japoneză plecă din rada pin Shan-tung-Kiau și dispăru în largul mării. Odată depărtată de țărături, ea și se îndreptă spre direcțiunea Port-Arthur, în fața căruia sosi după ce înoptase. Pe toate vasele japoneze lumina erau stinse și nimic nu putea trăda apropierea lor. Flota se opri în largul mării la o depărtare destul de mare, și se așeză pe o linie întinsă paralelă cu linia ocupată de vasele ruse.

S'a dat atunci ordin ca 14 torpiloare să pornească în trei grupuri spre vasele ruse, în cea mai mare liniște și tăcere, și odată ajunse la depărtarea cerută să arunce torpilele lor asupra vaselor inamice.

Zis și făcut: torpiloarele japoneze se depărtează în modul presoris, și sub scutul tănuitor al nopții, ne-având nici o lumină pe bord care să trădeze prezența lor, înaintară pe marea liniștită; nimic nu trăda apropierea torpiloarelor și primul semn al prezenței lor fu puternica detonătură a primei torpile aruncată de ei. Această exploziune fu urmată de mai multe altele pornind

din direcțiuni deosebite, și și poate ori și cine închipui zapăceala ce cuprinse echipagiile și ofițerii vaselor ruse, deșteptați Jin somn prin aceste groasnice exploziuni și prin loviturile suferite de vapoarele lor. Până ce comandantii au putut să înțeleagă ce s'a petrecut, până ce ordinele au fost date și executate de echipaje, torpiloarele japoneze au avut timpul să fugă repede spre grosul flotei lor. Pe navele ruse reflectoarele electrice fură puse în mișcare și razele fulgerătoare ale luminelor de cercetare se întinseră peste imensitatea mării, căutând urmele inamicului, dar descoperind tot de odată în întuneric și siluetele vaselor ruse. Cuirasatele și crucișătoarele japoneze care erau în afară de raza reflectoarelor ruse intrară atunci și ele în luptă și aruncară, ochind aproape la sigar, o ploaie de obuze asupra vaselor rușii. Acestea răspuseră și căutară printr'un foc puternic să distrugă flotele de torpilor inamici, cari, cu iuteala cunoscută a acestor mici unități, puterii a se depărta în întunecul nopții.

La răsăritul zorilor, flota japoneză luând o formațiune nouă de luptă înaintă până la vreo trei mile de rada portului și începu a bombardata atât flota rusă cât și orașul Port-Arthur.

Bătălia deveni atunci generală. La focul nutrit al năvilor japoneze, vasele rușii răspuseră cu energie, și numeroasele haterii de tunuri din forturile așezate la Est și la Vest de la gura radei, intrară și ele în luptă.

De dimineață până după amiază bubuitul tunurilor n'a încetat, detonăturile profunde și sguđuitoare ale coloșilor din fortul Kuang-Chin amestecând grava lor voce, cu trosniturile mai scurte și mai asurzitoare a tunurilor Canet, mai mici, care cu tirul lor repede nu încetau a umple văzduhul de șgomot și de fum.

În atacul săvârșit noaptea de torpilor, trei vase ruse au fost atinse de distrugătoarele torpile; două cuirasate „Tsarevitch“ și „Rotwisan“ și crucișătorul cuirasat „Pallada“.

„Tsarevitch“ a fost torpila în despărțire unde se găsește cârma, care din această cauză n'a mai putut funcționa.

Acest cuirasat este comandat actualmente de căpitanul Grigorovitch și a fost construit la La-Seyne în Franța. El a fost armat pe la sfârșitul lui 1902, și trimis în Est mai târziu ca celelalte cuirasate ruse din această stațiune. El este cel mai mare vas din escadră, cuprinzând 13.100 tone, cu 16.300 cai putere, și cu o cuirasă de la 15 până la 27 jum. centimetre grosime.

„Retwisan“ a fost din contră lovit în partea de dinainte. El este azi comandat de căpitanul Shtchensnovitch, și altă dată de contra-admiralului Baron Stakelberg. Are cuprins de 12700 tone, 15 mil cai putere, și o armătură de 12 jum. până la 25 centimetre grosime. El

prin unghiurile casei. Figura ei îmbujorată altă dată, se stinsese, era galbenă și trasă ca frunza codrului de toamnă.

Bătrâna își frământă mâinile în jurul patului.

— Deochiată... vai de mine... e deochiată.

— Ce te doare, maică?

— Spune-mi ce te doare?

— Scumpa mamii și crinișorul mamii și bogăția mamii!

Sărmana bătrână! Câtă jale e în inima ei. Suspiniul o îneca și lacrimi-i curgeau șiroae.

I-a descântat. Cărbuni stinși în apă au căzut toți la fund. „E deochiată! Vai de mine! e deocheat“.

I-a dat să guste de trei ori din apă, a muiat degetul și i-a făcut cruce pe piept, pe frunte și pe mâni și aștepta în liniște minunea descântecului.

Fata zăcea nemișcată. Din când în când tresărea, țipa speriată și mamuca-i lua mâinile într'ale sale și le strângea la piept: „Draga mamii și odorul mamii!“.

Trei zile s'a chinuit biata copilă. Trei zile lungi și trei nopți și mai lungi a veghiat-o sărmana ei mamă și datu-i-a câte în lume să scape de dureri, dat toate erau zadarnice. Fata suferea se chinuia, se bătea cu moartea Mănușile ei slăbite și-le apăsa în partea stângă a pieptului. Aci o durea, aci o înțepa ceva, aci... aci la inimă-i buba și nimenea nu-și putea da seama, ce-i. Ce boală rea... Doamne, ce boală rea... Așa scurtă și cât de mult a schimbat pe biata fecioară.

Fata aia frumoasă ca un măr și plină ca o cereșă, eară acum numai o arătare. Ochi ei stânși și fruntea senină mai arătau abia urmele frumșetii.

A trecut și ziua asta și a venit întunerecul blăstămat și-atât de greu bolnavilor.

Nastasia se frământa între perini. Chinurile nopții s'au grămădit asupra ei și-i slășie viața... Pe casă cântă ciovica...

Un țipăt de groază s'a auzit d'odată. Bătrâna leșinase. Lumea multă adunată în jurul patului plângea cu hohot. Bădea Anghel strângea cu putere la piept unica lui fericire, apăsându-l o luminare.

Doamne! rău a deochiat-o.

(„Lucașarul“).

George Stoica.

Poesii populare.

Frunză verde frunzuliță
Am o tineră băluță
O băluță mititia
Nu mă pot lăsa de a
Cea băluță cam zicea:
Nenișorul de-i vrea
Ca să fim draguța ta,
Nenișoru că-i zicea:
Ha! băluță draga mea
De doi ani că ne-am iubit
Și cum să nu ști nimic
Că nenișor al tău iubit
Tot la tine s'a gândit

Frunză verde magheran
Ști tu mândră ce ziceam,
Când seara la voi veneam
Și în casă ne culcam
Și în brațe ne stringeam?
Te jurai bătă pe tine
Că nu ai dragoste cu nime
Ești nevastă de omenie
Să-mi fi dragă numai mie

Frunză verde mărăș
Vină neică la sălaș,
Că bărbatu-l dus la oi
Să facem dragoste amândoi
Haidă mândră după mine
Eu mă prind că și-o fi bine.
La moară când te-oi mēna
De nu-i merge nu-i mânca;
Nici desculță nu-i umbla
Că tu sângură-i umbla.
Și am o vacă de-a fata
Nu știu gonită-i ori ba
Și am două coșuri de grân frumos
Amândouă cu gura'n jos
Patru coșuri de cucuruz
Toate patru cu fundu'n sus
Și nime nu zice că's sărac
Numai eu îmi stau de cap
Că au am în ce să mă îmbrac
Și toți zic că-s gazdă mare
Dar nu-i laibăr în spinare
Nici opinică în picioare
Numai amarul cel mare.

a fost construit la șantierul Cramp din Philadelphia, în America, și a fost armat acum doi ani pentru întâia oară.

Aceste-cuirasate sunt cele două mai puternice vase din escadra rusă și dispariția lor din frontul de luptă e o mare nenorocire pentru Rusia.

A treilea vas spart este „Pallada“ un crucișător cuirasat de clasa I-a, comandat de căpitanul Kosorritel. El este comparativ un vas nou fiind lansat în August 1899 și are 6630 tone deplasare cu o înălțime de 20 noduri. Această navă face și ea parte din acelea trimise la Est pentru a întări escadra rusă la începutul anului trecut. Ea primit o lovitură în camera mașinelor și se zice că explozia torpilei ar fi sfârșit una din căldări.

În lupta dată în ziua de 9 Februarie au fost mai mult sau mai puțin lovite și avariate cuirasatul „Poltava“ comandat de căpitanul Uspenski, crucișătoare de cl. I-a „Diana“ și „Askold“ și crucișătorul de clasa II-a „Novik“, atinse toate pe vasupra liniei de plutire, „Novik“ singur fiind vătămat și sub linia de plutire.

Toate aceste vase se se găsesc în port. Din raportul amiralului Alexiell reiese că cu toate că nu se pot da știri bune asupra stărei lor, reparațiunea lor nu va fi de tot grea.

Deputatul Dr. Sombathy — coadă la topor.

La alegerile dietale din urmă între alegătorii români din cercul Iosășelului s'a arătat un fecioraș sêrac și amărit ca vai de el. Umbla din casă în casă pe la țărani și spunea că dînsul este Român de inimă, iubitor de neam și lege. În casa țeranului mânca ceapă cu mălaiu, în biserică cânta priceasne în strană. Cine să se îndoiască așa dară de vrednicia lui? Și bieții Românași din cercul Iosășelului s'au prins pe cleiul românismului făcărît al feciorașului venit din Budapesta cu numele Dr. Szombathy György, s'au prins sêrmani și necăjiți și sêraci, cum sunt, din văile lor ascunse au ieșit cu toții să scoată deputat pe *Românul* Dr. Szombathy George. L'au ales în potri-va milionarului Tagányi Sándor. L'au ales, de oare-ce credeau, că este Român, ear' despre Tagányi scriau cu siguranță că nu este Român. Dar' individul venit din Budapesta cu numele Dr. George Szombathy și pe cărțile de vizită cu text românesc scrie Dr. George de Szombathyi, să se vadă adecă, că el nu este Român prost ca ceialalți, ci este și el pui de domn, pasă-mi-te. Și puil ăsta de domn, ajuns odată pe scărițe, s'a făcut coadă la topor în mâinile dușmanilor poporului românesc. Unealtă oarbă în mâinile lui Tisza Pista și a fraților sêi de cruce, care au hotărît nimicirea noastră ca Români, cari au luat decisiul, ca pruncii noștri în școalele noastre să nu învețe altceva, decât numai limba ungurească, când în contra publiciștilor români din Arad au ridicat de odată *trei procese* de presă, pentru-că au avut curagiul să arate Românilor fărădelegile guvernului. În mâinile acestora s'a făcut coadă la topor *domnul* George de Szombathy. A corțeșit la Ugra pentru Tisza Pista, ear' acum — rușine să-l fie — umblă ca un viget printre alegătorii cercului Nădlac, îndemnându-l să nu aleargă pe Românul Dr. Ioan Suci, ci pe Ungurul Hász Antal. Dar oare pe Dumnealui Ungurii l'au ales, nu Români?

Români din cercul Nădlacului, dați afară din casele voastre pe acest pui de domn, ear' voi alegători români din cercul Iosășelului la alegerile viitoare spunetii domnului Dr. Szombathy György să meargă să-l aleagă pe el Român fiind, ungurii din Kecskemét, precum zice el acum ca Români din Nădlac să aleagă pe ungurul Hász.

Piară dașmanii din țeară, trăiască Dr. Ioan Suci!

NOUȚĂȚI.

ARAD, 3 Martie 1904.

— „Victoria“ institut de credit și economii societate pe acții în Arad. Bilanțul „Victoriei“ pe 1903 publicat între inserțiunile numărului nostru de azi, studiat

din toate punctele de vedere, se încheie mândru și cu un progres impunător.

Conducătorii băncii acestela grijesc în primul rînd de mobilizarea capitalurilor ce ei administrează. Prin capital propriu, reservele considerabile, garanțiile create pentru deponenți, acest institut ia tot mai mult caracterul unui institut solid și de frunte.

Nu jocul de noroc și viața nesigură de azi pe mâne dată tuturor eventualităților, nu venitul și dividendele mari, ci soliditatea afacerilor, *continua întărire a institutului* și înriurirea binefăcătoare asupra consolidării economice a poporului nostru reiasă din activitatea „Victoriei“.

Creșterea considerabilă la toate ramurile de operațiuni și progresul făcut e nouă dovadă a încrederii în soliditatea institutului.

Și apoi mai una putem constata, cu satisfacție, că „Victoria“ nu află contrarietate ci știe să aducă în consonanță chestiunile financiare cu cele culturale, sprigîindu-se una pe alta.

Așa e bine.

Să vorbească însă cifrele din bilanț, asupra cărora atragem atenția cetitorilor noștri.

— **Act de despărțire.** Precum se știe P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp era un valoros membru în direcțiunea instit. de credit și economii „Victoria“. După alegerea sa de episcop devenind incompatibil, și-a dat demisia într'o scrisoare calduroasă adresată către foștii sêi colegi din direcțiunea „Victoria“. Aceștia apoi întruniți Marți în ședință plenară, în care s'a cedit actul de demisie, s'au prezentat în corpore la Preasfințitul episcop și prin rostul vicepreședintelui direcțiunei, Roman Ciorogariu, au adus tributul recunoștinței pentru bunele servicii ce le-a făcut în calitate de director institutului, cerându-l, ca cu sufletul să rămână vecnic în sinul direcțiunei. Preasfințitul adânc impresionat de ovațiile ce i-s'au făcut, mulțumind a implorat binecuvântarea cerului asupra institutului și vrednicilor conducători.

— **O distincție bine meritată.** Revista bisericăscă din Cernăuți, „Candela“, aduce în numărul său de pe luna Februarie o dare de seamă asupra volumului: „*Amvonul bisericii gr.-or. române*“, predică de Ioan Nicorescu, preot-profesor seminarial la institutul nostru pedagogic-teologic din Arad.

Darea de seamă e scrisă de învățatul profesor de predicare (omiletică) de la facultatea teologică din Cernăuți, Dr. T. Tarnavschî, care judecând cu deamăruntul predicile dluî I. Nicorescu, își încheie darea de seamă astfel: „Lucrarea (dluî Nicorescu) fără îndoială e bună și merită să ocupe un loc onorific (de cinste) în literatura predicii bisericii ort. române. Felicităm pe autor, la opul de față“.

Din partea noastră, ne bucurăm și ne simțim mândri pentru dl Nicorescu, care, este în mijlocul nostru și care din frumoasele sale predică a meritat lauda unui bărbat sus pus și de departe, și tot odată competent și chemat de a judeca lucrării de acest fel.

Apresiasi vrednică muncă a dluî Nicorescu și prețuind vrednicia lui pastorală, consistorul nostru l-a distins — dupăcum este știut, — înălțându-l, pentru meritele sale câștigate până acum, la gradul întâiu de calificățiune preotească.

O distincție bine meritată este aceasta.

— „**Apostoli**“ socialiști bătuți. Cetim în „Alkotmány“: Săptămăna trecută au venit din Budapesta în comuna Mező-Kövesd două calfe de barbier, cari numai decât au fost aplicați în atelierul barbierului Szentpéteri Lajos. Deja în zilele prime au început ei prin comună un fel de propagandă socialistă întinsă. Nainte cu o săptămână însă s'au fost pus serios pe acțiune. Așa au început în localul reuniunii de

acolo să predice „sfânta evanghelie“ a socialismului jidovese, îndemnând pe toți la grupare solidară sub flamura roșie, pentru-că — zic ei, — dacă vor ajunge social democrații la putere, atunci nu se va mai plăti dare, ear proprietățile domnilor de pământ vor fi împărțite între săraci. Toți ascultau cu vedită îndestulare interesanta „expunere“ a „apostolilor“ trimiși în „misiune evanghelică“ de Izraelii, Iabobii, Davizii și alții. Păduchiosenbergi din capitală, pentru a câștiga „credincioși“ și afară de „Jerusalim“ adecă Budapesta. Probabil că și reușiau întru cât-va, dacă nu-i punea naiba să atingă în „prelegerile“ lor și chestii de dogmatică (ei adecă de tot teologiceste voiau să porceadă), zicând între altele, că Christos și Sfânta Fecioară nu există bătându-și astfel joc de Sfânta Treime. Cuvintele astea auditorul n'a mai voitsă le asculte, ci măhnii în suflet de atăta cutezanță de a atenta la sentimentul lor religios — creștin, mai ales cât-va dintre cei mai tineri, și-i luară none și și-i învêtiră de câte-va-orăi coala zdra-văn, încât probabil li-se va fi dus pofta dacă nu pentru totdeauna, apoi sigur pe multă vreme de a mai agita prin Mező-Kövesd în modul acesta infam și blasfemător.

— **„Romanul căsătoriei“** de Leo Tolstoi, tradus în românește de d-na *Lucreția Russu Șirianu*, care a îmbogățit literatura română și cu alte multe traduceri de valoare, din diferiți autori mari, se poate procura la administrația „Tribunei“. Un volum costă 1 coroană, plus 16 fil. porto.

„VICTORIA“, institut de credit și economii, societate pe acții în ARAD.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Victoria“, prin aceasta se invită conform §-ului 17 din statute la a

XVI-a adunare generală ordinară

care se va ține în Arad, la 13 Martie 1904 st. nou la 10 ore înainte de amiază, în localitățile institutului (strada Archiducele Iosif Nr. 2.)

O B I E C T E L E :

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere și stabilirea bilanțului.
2. Deciderea asupra distribuirii profitului curat.
3. Alegerea a 3 membri în direcțiune.
4. Alegerea comitetului de supraveghiere.

159 1—

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați în sensul §-ului 22 al statutelor, sunt rugați ași depune acțiunile, eventual dovezile de plenipotență la cassa institutului, sau la institutele de credit și economii „Albina“, „Timișana“, „Bihoreana“, și „Oraviciana“ cel puțin cu 24 ore înainte de adunarea generală.

Arad, în 1 Martie 1904.

Direcțiunea institutului.

ACTIVA.	Contul Bilanțului.	(Coroane)	PASIVA.
65.855 ⁸³	Capital social, 3000 acțiuni à Cor. 200	600.000.—	
15.088 ⁹²	Fond de rezervă	368.266.55	
5.038.789 ⁴⁶	Fond de pensii	67.456 ⁵¹	
833.028.—	Depuneri spre fructificare	4.580.861 ⁸³	
55.461.—	Depozite de cassă	17.092 ⁹³	
08.900.—	Reescont	579.369.—	
40.360.—	Dividendă neridicată	1.088.—	
149.260.—	Diverse conturi creditoare	9.377 ¹⁰	
33.669 ¹⁷	Contribuție nesolvită după întresele depunerilor		
204.482 ³⁹	pe al II. semestru	9.874 ⁰⁵	
7.649 ⁴⁸	Interese transitoare anticipate	71.132 ⁶⁰	
764 ⁹⁴	Profit transpus	6.848 ⁶³	
6.884 ⁵⁴	Profit net	103.333 ⁹³	110.182 ⁵⁶
2.626 ³⁰			
9.454 ⁵⁰			
6.414.601 ¹¹			6.414.601 ¹¹

Contul Profit și Pierdere.	(Coroane)	CREDIT.
198.875 ⁷⁵	Interese:	
27.895 ⁰⁵	dela cambii	347.736 ³²
10.923 ⁴⁹	„ împrumuturi hipotecare	56.999 ⁹⁴
9.888 ²⁹	„ avansuri pe efecte	4.949 ⁷⁰
40.811 ⁷⁸	„ cont curent	3.215 ³⁰
12.625 ⁴¹	„ efectele proprii	2.563 ⁸⁰
6.241 ⁵⁹	Chirie și alte arânzi	415.465 ⁰⁶
474 ⁵⁶	Provisiuni și alte venituri	9.127 ³⁶
36.370 ⁶⁵	Profit transpus	13.016.20
7.604 ⁹⁶		6.848 ⁶³
2.600.—		
764 ⁹⁴		
6.848 ⁶³		
103.333 ⁹³		110.182 ⁵⁶
444.457 ²⁵		444.457 ²⁵

Arad, la 31 Decembrie 1903.

DIRECȚIUNEA:

Ciorogariu m. p.,
v.-președinte.

V. Mangra m. p.

Raicu m. p.,
secretar.

Dr. Nicolai Cioclan m. p.

Trăian Vălean m. p.

Dr. Aurel Demian m. p.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

examinate conturile prezente și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele institutului.

Arad, 2 Martie 1904.

m. p.,

Paul Milovan m. p.

Nic. Marcu m. p.

Dr. Sever Ispravnic m. p.